

Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi

Bibliometric analysis of graduate theses on transferring cultural heritage

Evrım Çağlayan¹, Şeyma Kutlu² ve Şenol Çekinmez³

¹Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Ün., Karabük/Türkiye, e-mail: ecaglayan@karabuk.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7360-6984>

²YL Öğrencisi, Karabük Ün., Karabük/Türkiye, e-mail: seyma_k_89@hotmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1369-3654>

³YL Öğrencisi, Karabük Ün., Karabük/Türkiye, e-mail: senolcekinmez@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3462-4076>

Makale Bilgisi	Öz
<p>Araştırma Makalesi</p> <p>Gönderilme: 1 Mart 2022 Düzeltilme: 18 Nisan 2022 Kabul: 24 Nisan 2022</p> <p>Anahtar kelimeler: Aktarım, Bibliyometri, Kültür, Kültürel miras, Lisansüstü tez</p>	<p><i>İnsanlığın ortak mirasını oluşturan kültür, pek çok alanın inceleme konuları arasında yer almaktadır. İlgili literatürde kültürel mirası oluşturan olguları inceleyen araştırmalar görülebilir. Bu araştırmaların niceliksel ve niteliksel özellikleri o alandaki gelişimi etkilemektedir. Bu araştırmanın amacı, kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmaktır. Araştırma kapsamındaki tezlerin incelenmesinde doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Yapılan incelemede kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin en çok yüksek lisans tezlerinden oluştuğu, nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı ve eğitim bilimleri ile ilişkili olan tezlerin ağırlıklı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ulaşılan sonuçlara bağlı olarak; tez sayılarının artırılması ve araştırmalarda evrensel düzeydeki bilgilerden daha yüksek oranda yararlanılması önerilmiştir.</i></p>
Article Info	Abstract
<p>Research Article</p> <p>Received: 1 March 2022 Revised: 18 April 2022 Accepted: 24 April 2022</p> <p>Keywords: Transfer, Bibliometrics, Culture, Cultural heritage, Graduate thesis</p>	<p><i>Culture, which constitutes the common heritage of humanity, is among the subjects of study in many fields. In the relevant literature, studies examining the phenomena that constitute the cultural heritage can be seen. The quantitative and qualitative characteristics of these studies affect the development in that field. The aim of this research is to make a bibliometric analysis of graduate theses on transferring cultural heritage. Document analysis technique was used in the examination of the theses within the scope of the research. In the examination, it was concluded that graduate theses on transferring cultural heritage mostly consisted of graduate theses, qualitative research methods were used and theses related to educational sciences were predominant. Depending on the results achieved; it has been suggested to increase the number of theses and to benefit more from universal knowledge in research.</i></p>

1. Giriş

Kültürel olgular insanlığın ortak mirasını oluşturmaktadır. Toplumların yaşam biçimleri, inançları, sanatsal, bilimsel ve teknolojik gelişimleri kültürlerinin şekillenmesini sağlayan temel unsurlardır. “Kültür ve insan arasında karşılıklı bir ilişki söz konusudur” (Diker ve Deniz, 2017:2). Gökalp’e göre (2019:39) kültür “bir milletin dini, ahlaki, hukuki, muakalevi, bedii, lisani, iktisadi ve fenni hayatlarının ahenktar bir mecmuasıdır.” İnsan yaşadığı süre boyunca kendi kültürünü oluşturur ve oluşturduğu kültürü gelecek nesillere aktararak, kendinden sonraki nesillerin de şekillenmesini sağlar. “Kültür, toplumu oluşturan tüm insanları ilgilendirir ve o toplumun bir bütün halinde kalmasını sağlar. Bu nedenle toplumlar hem içinde buldukları kültürü korumak hem de o kültürü gelecek nesillere aktarmak isterler” (Dumrul, 2021:20). Bu anlamda; toplumların kültürü kadar kültürel miras aktarımı da önemlidir.

* Bu çalışma literatürde yer alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizine yönelik olup, ULAKBİM TR Dizin tarafından açıklanan kriterlere göre Etik Kurul Onayı gerektirmemektedir. Bu konuda tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Kaynak göster: Çağlayan, E., Kutlu, Ş. & Çekinmez, Ş. (2022). Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 8 (2), 155-164. DOI: <https://doi.org/10.24289/ijsser.1081173>

“Kültürel miras kavramı, geçmişte ve günümüzde tarihçiler, arkeologlar, antropologlar ve diğer insan yaşamı araştırmacıları tarafından iyi tanınan ve evrensel olarak kullanılan bir kavramdır” (Prott ve O’Kefee, 1992:319). “Kültürel miras; geçmişten miras alınan ve değişik gerekçelerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak varlığı olan ve insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünüdür” (Can, 2009:3). “Kültürel miras, kulaktan kulağa veya kuşaktan kuşağa aktararak üretilen ve yaşatılan ve gelecek kuşaklara devredilen canlı bir mirastır” (Oğuz, 2009:63). “Kültürel mirasın aktarımında araç olarak kullanılan pek çok alan bulunmaktadır. Edebiyat, plastik sanatlar, eğitim ve müzik bu alanların başında yer almaktadır. Kültürü oluşturan unsurlar içinde yer alan bu alanlar aynı zamanda kültürel mirasın aktarımında da önemli işlevler üstlenmektedirler” (Çağlayan, 2021:44). Söz konusu pek çok alan gibi eğitim de kültürel miras aktarımında önemli işlevlere sahiptir. Kırıçoğlu (2014:8) bireylerin ve toplumların kültürel gelişiminde ve kimlik kazanmalarında eğitimin en önemli etken olduğunu ifade etmektedir. Bu niteliğinden dolayı eğitim, “yeni kuşaktaki bireylere kültürel mirası aktararak, onları yetişkinler toplumuna uyumlu olmak için hazırlama süreci” (Smith, 1967:7) şeklinde tanımlanmaktadır.

Dünya genelinde yaşanan toplumsal ve kültürel gelişmeler birbirleriyle ilişkili olguların araştırılmasına zemin hazırlamaktadır. Gerek evrensel düzeyde gerekse ulusal ve yerel düzeyde gerçekleştirilen çeşitli araştırmalar sayesinde pek çok olgunun anlamlandırılması mümkün olmaktadır. Kültür ve kültürel miras kavramları da günümüzde araştırılan söz konusu olgular arasında yer almaktadır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Kültürel Varlıkların Korunması ve Onarımı Araştırma Merkezi (ICCROM) ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) başta olmak üzere pek çok milletlerarası kuruluş kültürel miras konusunda araştırmalar yapmaktadır. Özellikle son on yılda; resmi kurum ve kuruluşlarla birlikte çeşitli araştırmacıların da kültürel miras konusunda çalışmalar yaptıkları görülmektedir. “Türkiye’de zaman içinde bibliyometrik çalışmalara duyulan ilgiye paralel olarak, bibliyometri ile ilgili gerçekleştirilen araştırma sayısında belirgin bir artış olduğu görülmektedir” (Al, Sezen ve Soydal, 2012:55).

Halaç ve Bademci’nin (2021) “Kültürel miras: Sistematik literatür incelemesi”, Çelebi, Çiftsüren ve Dilek’in (2020) “Türkiye’de “Kültürel Miras” Konusunda Yapılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi” ile Demiral ve Satıcı’nın (2019) “Kültürel miras konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi” başlıklı makaleleri bu araştırma ile yapısal olarak benzerlik gösteren güncel araştırmalara örnek verilebilir. Bu araştırma içerik olarak literatürde yer alan araştırmalardan ayrılmaktadır. Çünkü araştırmanın odaklandığı temel kavram ‘aktarım’ sürecidir. Benzer araştırmalar kültürel miras kavramını odak noktası olarak belirlemişken, bu araştırma kültürel miras aktarımının incelendiği çalışmaları kapsamına almaktadır.

“Herhangi bir bilim dalıyla ilgili üretilmiş her türden yazılı literatürün belli dönemlerde incelenmesi, o bilim dalındaki gelişmelerin ortaya konulması bakımından önemlidir” (Kozak, 2001:26). “Araştırma incelemeleri, belirli bir sorgulama çizgisi boyunca kilometre taşlarını vurgulayarak bilginin ilerlemesinde kritik bir rol oynar” (Hallinger, 2013:127). Bu anlamda, kültürel miras aktarımı ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların bütüncül bir yaklaşımla incelenmesi, en az araştırmaların kendisi kadar önemli görülmektedir. Ayrıca bu incelemeler sayesinde gelecekte yapılacak benzer araştırmalara ışık tutulması beklenmektedir.

1.1. Araştırmanın amacı

Kültürel miras aktarımında güncel problemlerin anlaşılması ve olası çözüm yollarının belirlenmesi için konu ile ilgili literatürün analiz edilmesi önemli görülmektedir. Bu ise aktarım sürecine yönelik gerçekleştirilmiş olan bilimsel araştırmaların incelenmesi ile mümkündür. Gelecek yıllarda gerçekleştirilecek araştırmalar, ilgili literatürde yer alan çalışmaların sunduğu bilgiler ışığında ilerleyecektir.

Bu çalışmanın amacı; kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Araştırmanın temel amacına bağlı olarak aşağıda sunulan sorulara cevap aranmıştır;

1. Tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
3. Tezlerin akademik düzeyleri nedir?
4. Tezlerde kullanılan yöntemler nelerdir?
5. Tezlerde kültürel miras aktarımı bağlamında ele alınan konular nelerdir?
6. Tezlerde yararlanılan yerli-yabancı kaynakların dağılımı nasıldır?

2. Yöntem

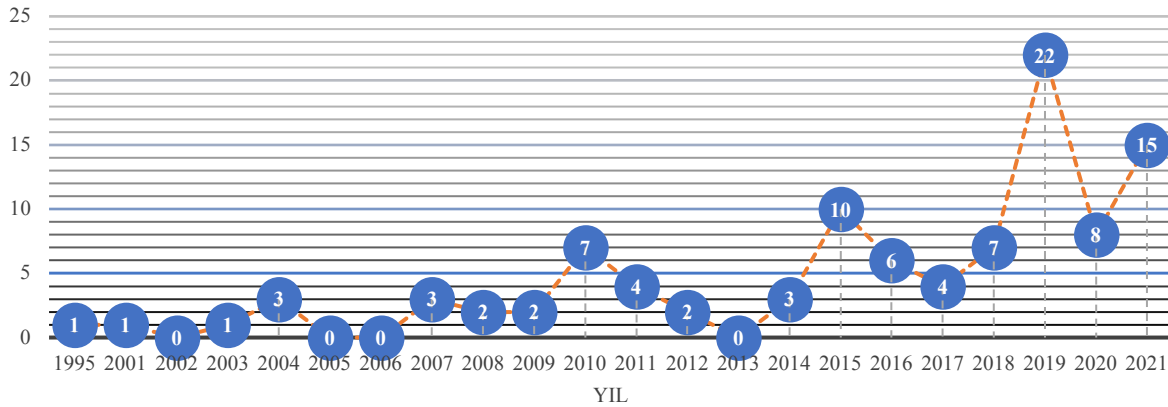
Bu araştırma, literatürde yer alan bir olgunun incelendiği nitel bir çalışmadır. Araştırma kapsamında ‘kültürel miras aktarımı’ temel olgu olarak değerlendirilmiş ve söz konusu olgunun lisansüstü çalışmalara yansımaları incelenmiştir. Araştırma kapsamında, detayları izleyen paragraflarda ayrıntılı olarak açıklanan doküman analizi tekniğinden yararlanılmıştır. “Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar” (Yıldırım & Şimşek, 2006:187).

Araştırma kapsamında incelenen dokümanlar, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Tez Merkezinden temin edilmiştir. Tez merkezinde yer alan arama sekmesinde; aranacak alan, izin durumu ve tez türü için ‘tümü’ seçeneği seçilmiş ve tarama terimi olarak ‘kültürel miras aktarımı’ yazılmıştır. Arama sonucunda kültürel miras aktarımı ile ilgili 2011-2021 tarihleri arasında tamamlanan 8 teze ulaşılmıştır. Ortaya çıkan niceliksel durum ve bu araştırmanın amacı alan uzmanı iki akademisyen tarafından yeniden değerlendirilmiş ve kültürel miras aktarımı ile ilgili literatürü bütüncül bir bakış açısıyla inceleyebilmek için tarama teriminin kapsamının genişletilmesi önerilmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilen ikinci taramada ‘kültür aktarımı’ terimi kullanılmış ve 1987-2021 tarihleri arasında tamamlanan 200 teze ulaşılmıştır. Birinci ve ikinci tarama sonucunda ulaşılan 208 tez, konu, amaç ve içerik özelliklerine göre incelenerek bir tabloda toplanmıştır. Oluşturulan tablo ve tezler, 3 araştırmacı tarafından değerlendirilmiş ve içeriğinde ‘kültür’ ve ‘aktarım’ sözcükleri ayrı ayrı bulunan veya kültür aktarımını inceleme amacı olmayan 107 tez inceleme dışı bırakılmıştır. Kültürel miras aktarımı ile ilişkili olduğu belirlenen 101 lisansüstü tez, araştırma amacında belirtilen sorulara göre analiz edilmiş ve araştırmanın bulguları ortaya çıkarılmıştır.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin analiz edilmesi sonucu elde edilen bulgular sunulmuştur. Bulguların sunumunda araştırma sorularında oluşturulan sıralama takip edilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak ‘tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?’ sorusu ile elde edilen bulgular sunulmuştur. İlgili tema ile ilişkili bulgular Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. Tezlerin yıllara göre dağılımı

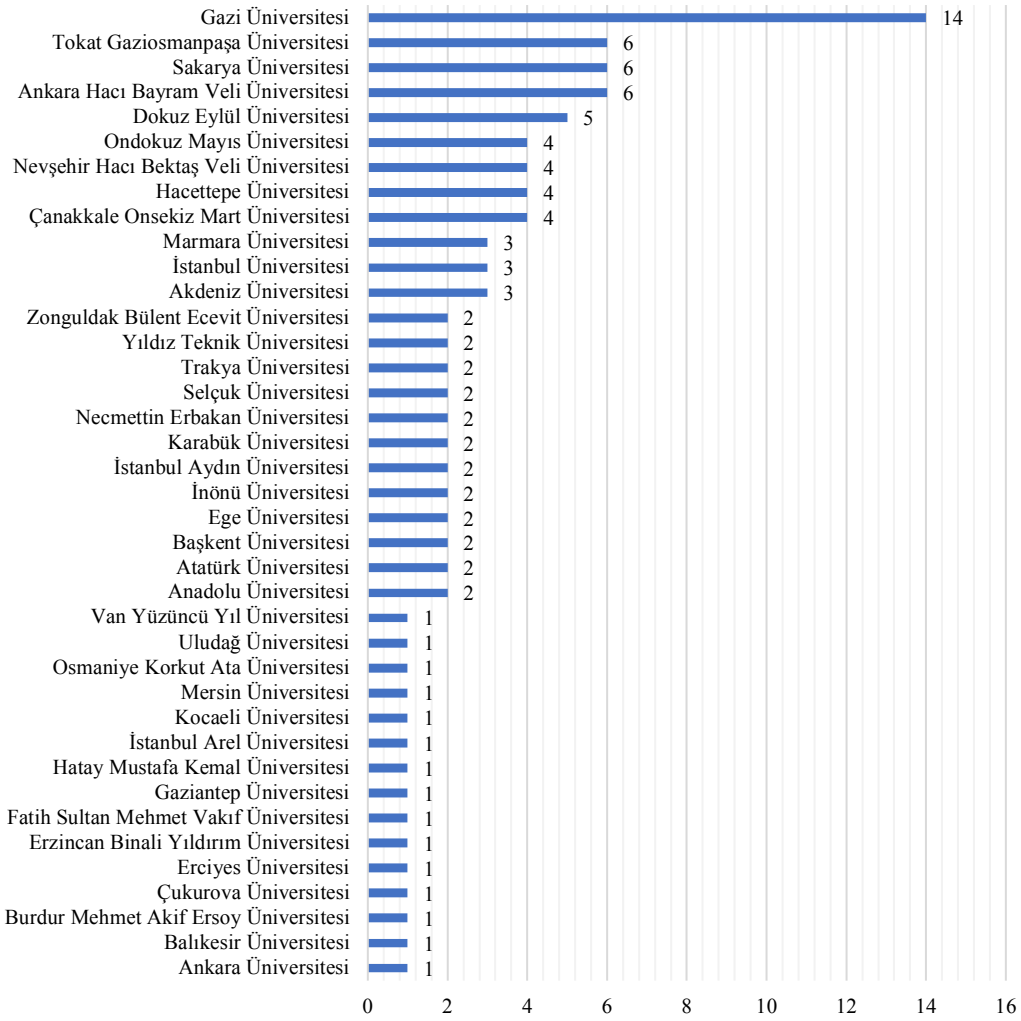

Şekil 1’deki veriler incelendiğinde, lisansüstü tez sayılarının yıllara göre dengeli ve düzenli bir dağılım sergilemediği ifade edilebilir. Örneğin; 2010 yılında 7 tez tamamlanmışken sonraki iki yıl tamamlanan tez sayısı bir önceki yıla göre azalma göstermiş be 2013 yılında hiç tez tamamlanmamıştır. Sonrasındaki iki yıl ise yeniden artış göstermiştir. 2002, 2005, 2006 ve 2013 yılları kültürel miras aktarımı ile ilişkili bir tezin tamamlanmadığı yıllar olurken, en az tez 1995, 2001 ve 2003 yıllarında, en fazla tez ise 2019 yılında tamamlanmıştır. Türkiye’deki lisansüstü tezlerde konu olarak kültürel miras aktarımı 26 yıl önce ele alınmaya başlanmıştır.

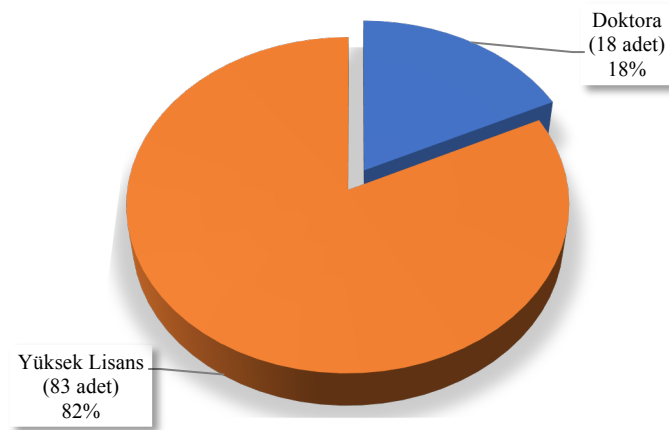
Araştırmanın ikinci sorusu tezlerin üniversitelere göre dağılımını sorgulamaktadır. Bu soru ile ilişkili bulgulara Şekil 2’de yer verilmiştir. İlk lisansüstü tezin tamamlandığı 1995 yılından 2022 yılına kadar pek çok üniversite isminin değiştiği bilinmektedir. İlgili tabloda üniversite isimleri tezlerin tamamlandığı yıla göre yazılmıştır. Şekil 2’deki verilere göre; kültürel miras aktarımı ile ilgili tezlerin 39 farklı üniversitede tamamlandığı ifade edilebilir. Elde edilen verilerde üniversite başına düşen tez ortalamasının 2,59 olduğu ve en fazla tezin 14 adet ile Gazi Üniversitesinde tamamlandığı görülmektedir.

Araştırmanın üçüncü sorusunda tezlerin akademik düzeyleri sorgulanmış olup elde edilen bulgular Şekil 3’te sunulmuştur.

Şekil 2. Tezlerin üniversitelere göre dağılımı

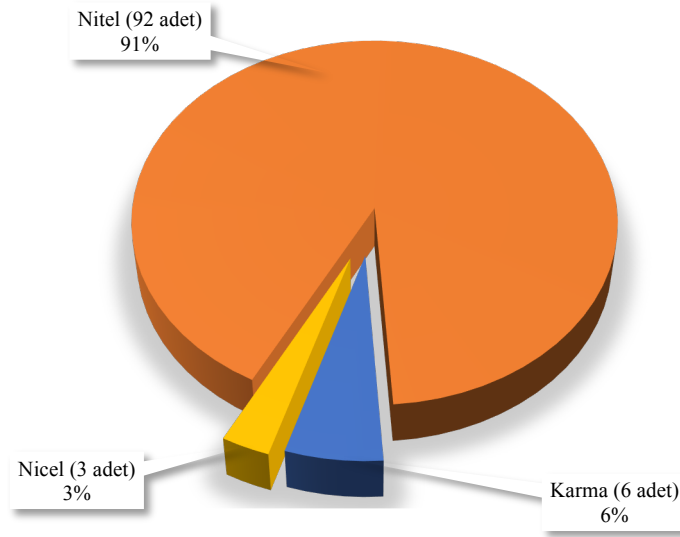
Şekil 3. Tezlerin akademik düzeyleri

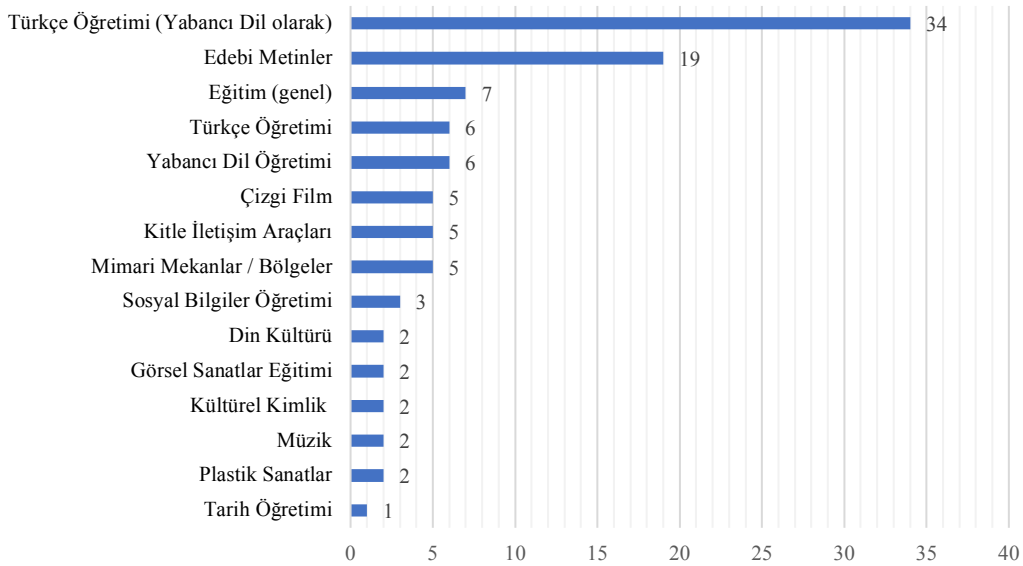
Şekil 3'teki veriler incelendiğinde; kültürel miras aktarımı ile ilgili tezlerin %82'sinin yüksek lisans, %18'inin doktora tezi olduğu görülmektedir. Kültürel miras aktarımının en fazla yüksek lisans düzeyinde ele alındığı anlaşılmaktadır. Araştırmanın dördüncü sorusunda tezlerde kullanılan bilimsel yöntem ve teknikler sorgulanmıştır. Bu soru ile ilişkili bulgulara Şekil 4'te yer verilmiştir. Şekil 4'teki veriler göre; tezlerin %91'inde (92 tez) nitel araştırma yönteminin, %6'sında (6 tez) karma araştırma yönteminin, %3'ünde (3 tez) ise nicel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmanın beşinci sorusunda tezlerde kültürel miras aktarımı bağlamında ele alınan konular sorgulanmıştır. Bu bağlamda tezlerin içerikleri analiz edilmiş olup aktarım sürecinin hangi boyutlarının incelendiği belirlenmiştir. Kültürün ve kültürel mirasın gelecek nesillere aktarımı çeşitli yollarla gerçekleştirilmektedir. Teknolojiden dini değerlere, eğitimden plastik sanatlara kadar pek çok farklı disiplin (bilimsel alan) kültürel miras aktarımında işe koşulmaktadır. Araştırma kapsamında incelenen tezlerin de belirli bir disiplin yoluyla kültürel miras aktarımını inceledikleri görülmüştür. Yapılan inceleme sonucu belirlenen disiplinler birer tema olarak görülmüş ve tezlerin gruplanmasında kullanılmıştır. Bu temalara ilişkin bulgulara Şekil 5'te yer verilmiştir.

Şekil 4. Tezlerde kullanılan bilimsel yöntem ve teknikler

Şekil 5. Disiplin yoluyla kültürel miras aktarımı

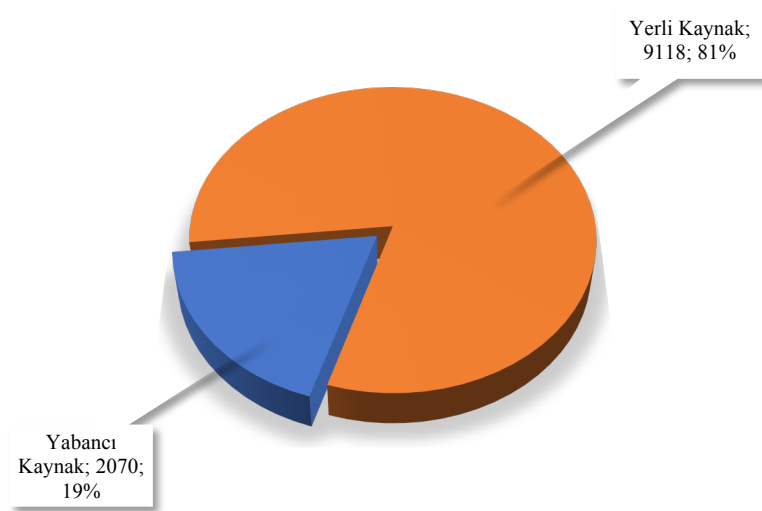

Şekil 5'te yer alan verilere göre; yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretimi yoluyla kültürel miras aktarımının en fazla ele alınan tema olduğu söylenebilir. Bu temayı ele alan tezlerin, Orta Doğu ve Kuzey Afrika ülkelerindeki karışıklıklar sonrası ortaya çıkan mülteci sorununa bağlı olarak artış gösterdiği gözlenmiştir. İkinci olarak; edebi metinler (romanlar, hikayeler, fıkralar vb.) yoluyla kültürel miras aktarımının incelendiği görülmüştür. Eğitim yoluyla kültürel miras aktarımını ele alan tezler ise üçüncü sırada yer almaktadır. Bu tezlerin içerikleri incelendiğinde; belirli bir alan eğitimini ele almayan genel anlamda tüm eğitim süreçlerini bir bütün olarak değerlendiren yaklaşımlar sergiledikleri anlaşılmıştır. Dördüncü ve beşinci sıralarda; Türkçe veya başka bir dil yoluyla kültürel miras aktarımının incelendiği tezler yer almaktadır. Altıncı, yedinci ve sekizinci sıralarda; çizgi filmler

(animasyonlar), kitle iletişim araçlar (dizi ve filmler) ve mimari mekanlar (şehir veya bölgeler) yoluyla kültürel miras aktarımının incelendiği tezler yer almaktadır. Çoğunluğu oluşturan bu sekiz temanın devamında ise nicelik bakımından daha az olan diğer alan eğitimlerinin tema olarak yer aldığı ve bu disiplinler yoluyla kültürel miras aktarımının ilgili lisansüstü tezlerde incelendiği belirlenmiştir.

Araştırmanın altıncı sorusunda tezlerde yararlanılan yerli ve yabancı kaynakların dağılımı sorgulanmıştır. Bu soru ile ilişkili bulgulara Şekil 6'da yer verilmiştir.

Şekil 6. Tezlerde yararlanılan yerli ve yabancı kaynaklar

Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin kaynakçaları incelendiğinde; araştırmacıların 9118'i yerli ve 2070'i yabancı kaynaklar olmak üzere toplam 11.188 adet kaynaktan yararlandıkları belirlenmiştir. Lisansüstü tezlerde araştırmacıların büyük oranda yerli ve Türkçe kaynakları referans aldıkları görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen tezler arasında; bir yayında referans alınan en fazla kaynak 485, en az kaynak ise 32 olarak belirlenmiştir. Yayın başına düşen kaynak sayısı ise 110,7 olarak hesaplanmıştır.

4. Sonuç ve öneriler

Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada elde edilen bulgular yorumlanmış olup aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır. Kültürel miras aktarım sürecine yönelik araştırmaların Türkiye'de 1990'lı yıllarda başladığı ve 1995 yılında tamamlanan tez ile lisansüstü çalışmaların konusu olduğu anlaşılmıştır.

“Kültürel mirasın aktarılması bir ulusun kimliğini kaybetmemesi açısından oldukça önemlidir. Bu sebepten dolayı kültürel mirasın doğru şekilde aktarılması için çalışılmalı ve kültürel miras korunmalıdır” (Dumrul, 2021:11). Kökenleri bin yıllar öncesine, Orta Asya'ya kadar uzanan Türk kültürünün gelecek kuşaklara aktarımı da tıpkı tarihi kadar eskilere uzanmaktadır. Erbay (2000) en eski Türk sanatlarının aktarımında usta-çırak ilişkilerinden söz edilmektedir. Uluslararası literatürde yer bulan ve kültürel miras aktarımını konu alan çalışmalara kıyasla Türkiye'deki 26 yıllık süreç başlangıç olarak görülebilir. 1995-2021 yılları arasında 101 tezin tamamlandığı görülmektedir. Kültürel miras aktarımı ile ilgili lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımda; en fazla tezin (22 adet) 2019 yılında tamamlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tamamlanan tezlerin en çok yüksek lisans tezi olduğu ve Gazi Üniversitesinin tamamlanan 14 tez ile ilk sırada yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. 2022 yılı verilerinde, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezine kayıtlı doktora ve yüksek lisans tezi sayısı 618.684 olarak belirtilmiştir (YÖK, 2022). Kültürel miras aktarımı ile ilgili 101 lisansüstü tezin ise bu toplamın yalnızca 0,016'sını oluşturduğu görülmektedir. “Toplum hafızası açısından birer kanıt niteliğinde olan ve kültürel varlıkların gerek sürdürülebilirliği gerekse de gelecek kuşaklara aktarılmasında açısından kültürel miras önemli bir kavramdır” (Deniz ve Çelik, 2020:125). Bu bağlamda; önemli bir husus olan kültürel miras aktarımıyla ilgili lisansüstü tezlerin sayıca yetersiz olduğu ve artırılması gerektiği söylenebilir.

İlgili literatürde yer alan benzer araştırmalar, kültürel miras konusunun en çok 'mimarlık' bilimi bağlamında ele alındığını ifade etmektedir. Demiral ve Saatçı (2019:13) ile Çelebi, Çiftsüren ve Dilek (2020:15) tarafından

yayınlanan makalelerde lisansüstü tezlerin hazırlandığı bilim dalında ilk sırada Mimarlık Ana Bilim Dalının bulunduğu belirtilmektedir. Bu araştırma benzerlerinden farklı olarak aktarım konusuna odaklanmış ve literatürden farklı bir sonuca ulaşmıştır. Araştırma kapsamında incelenen 101 tezin en çok 'eğitim bilimi' ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Genel veya alan eğitimi yoluyla kültürel miras aktarımı toplam 90 tezin ana konusunu oluşturmaktadır. Bu sonuç; kültür aktarımının eğitim ile olan yakın ilişkisini göstermektedir. Eğitimin temellerini oluşturan idealist ve gerçekçi felsefelerle ilişkin görüşler de benzer ilişkiye dikkat çekmekte ve eğitimin kültürel mirası gelecek nesillere aktarma işlevinden söz etmektedir (Şimşek ve Kartal, 2019:874; Ergün, 2006:64). Eğitim yoluyla kültürel miras aktarımını sorgulayan tezlerde ise ilk sırada, yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretimi yoluyla kültürel miras aktarımı yer almaktadır.

Kültürel miras aktarımı ile ilgili tezlerin %91'inde nitel araştırma yöntemleri kullanılırken %6'sında karma araştırma yöntemlerinin, %3'ünde ise nicel araştırma yönteminin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kültürü oluşturan; dil, din, sanat, hukuk, ahlak vb. pek çok kavramın insani değerlerle ilişkili olması ve bu değerlerin ağırlıklı olarak niteliksel boyutlara sahip olması araştırma yöntemlerinde de nitel araştırmaların ağırlık kazanmasına sebep olmuştur.

Araştırma kapsamında sorgulanan bir diğer husus, evrensel düzeyde ortaya konan bilginin lisansüstü çalışmalara ne düzeyde aktarıldığını belirlemektir. Bunun için incelenen tezlerde kullanılan yerli ve yabancı kaynaklar incelenmiştir. İnceleme sonucunda lisansüstü tezlerin ağırlık olarak yerli (Türk yazarlar tarafından yayınlanmış Türkçe yayınları) kaynakları kullandığı görülmüştür. Evrensel düzeyde ortaya konan bilginin anlaşılması için yabancı kaynakların kullanımının teşvik edilmesi önerilebilir.

Yazarların katkı oranı beyanı

Yazarlar araştırmanın tüm aşamalarında eşit düzeyde sorumlu olduğunu beyan eder.

Çıkar çatışması

Bu çalışmada yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması belirtilmemiştir.

Etik kurul onayı

Bu çalışma literatürde yer alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizine yönelik olup, ULAKBİM TR Dizin tarafından açıklanan kriterlere göre Etik Kurul Onayı gerektirmemektedir. Bu konuda tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Kaynakça

- Al, U., Sezen, U & Soydal, I. (2012). Hacettepe Üniversitesi bilimsel yayınlarının sosyal ağ analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 29(1), 53-71.
- Badem, F. ve Halaç, H.H. (2021). Kültürel miras: Sistematik literatür incelemesi. *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2): 171-190.
- Can, M. (2009). *Kültürel miras ve müzecilik. Çalışma Raporu, Kültür ve Turizm Bakanlığı*. 18 Şubat 2022 tarihinde <https://teftis.ktb.gov.tr/Eklenti/1279,muserrefcanpdf.pdf?0> adresinden alınmıştır.
- Çağlayan, N. (2021). *Kültürel mirasın aktarımında görsel sanatlar dersinin yeri ve önemi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Çelebi, B., Çiftsüren, D. ve Dilek, S.E. (2020). Türkiye'de "kültürel miras" konusunda yapılan tezlerin bibliyometrik analizi. *Journal of Current Debates in Social Sciences*, 3(1), 10-19.
- Demiral, N.Ö. ve Saatçı, G. (2019). Kültürel miras konulu lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Eurasian Education & Literature Journal*, Özel Sayı, 7-19.
- Deniz, T ve Çelik, Ö. (2020). Somut olmayan kültürel miras taşıyıcıları: Safranbolu el sanatları ustaları üzerine bir inceleme. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 25(43), 123-138.
- Diker, O. ve Deniz, T. (2017). *Coğrafya ve tarih perspektifinden somut kültürel miras ve Türkiye* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Dumrul, E. (2021). *Kültürel mirasın aktarımında bir araç olarak kitap resimleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Erbay, M. (2000). *Plastik Sanatlar Eğitimi'nin Gelişimi* (2. Baskı). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Ergün, M. (2006). *Eğitimin felsefi temelleri*. Ö. Demirel & Z. Kaya (Eds.), Eğitim bilimine giriş içinde (s.1-22). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Gökalp, Z. (2019). *Türkçülüğün esasları*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Hallinger, P. (2013). A conceptual framework for systematic reviews of research in educational leadership and management. *Journal of Educational Administration*, 51(2), 126-149.
- Kırışoğlu, O. T. (2014). *Sanat bir serüven*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kozak, N. (2001). Türkiye'de turizm pazarlaması literatürünün gelişim süreci: 1972- 1998 yılları arasında hazırlanmış lisansüstü tez çalışmaları üzerine biyo-bibliyografik bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 12(1), 26-33.
- Oğuz, M. Ö. (2009). *Somut olmayan kültürel miras nedir?*, Ankara: Geleneksel Yayıncılık.
- Prott, L.V. ve O'Kefee, P. J. (1992). 'Cultural heritage' or 'cultural property'. *International Journal of Cultural Property*, 1(2), 307-320.
- Smith, W.O.L. (1967). *Çağdaş eğitim*. (çev. N. Özyürek). İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Şimşek, A. ve Kartal, S. (2019). Türkiye eğitim sisteminin amaçlarında felsefi akımlar. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(65), 873-880.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (6.Baskı). Ankara: Seçkin yayıncılık.
- YÖK (2022). *Yıllara göre tez sayıları*. 27.02.2022 tarihinde <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/istatistikler.jsp> adresinden alınmıştır.

Extended Abstract

Introduction

Cultural facts constitute the common heritage of humanity. The lifestyles, beliefs, artistic, scientific, and technological developments of societies are the basic elements that shape their cultures. Humans create own culture throughout life, and by transferring the culture they have created to future generations and ensures that the next generations are also shaped. In this sense, Transfer of cultural heritage is as important as the culture of societies. The social and cultural developments experienced throughout the world lay the groundwork for the research of interrelated phenomena. It is possible to make sense of many phenomena with various research carried out both at the universal level and at the national and local level. The concepts of culture and cultural heritage are also among the phenomena researched today. Especially in the last decade, It is seen that various researchers, together with official institutions and organizations, are working on cultural heritage.

This research differs from the studies in the literature in terms of content. Because the basic concept that the research focuses on is the 'transference' process. While similar studies have determined the concept of cultural heritage as the focal point, this research includes studies that examine the transfer of cultural heritage. Examining the research carried out on cultural heritage transfer with a holistic approach is considered as important as the research itself. In addition, thanks to these studies, it is expected to shed light on similar studies to be carried out in the future. The aim of this study is to examine the graduate theses related to cultural heritage transfer.

Method

This research is a qualitative study examining a phenomenon in the literature. Within the scope of the research, 'cultural heritage transfer' was evaluated as a basic phenomenon and the reflections of this phenomenon on postgraduate studies were examined. Within the scope of the research, the document analysis technique, which is explained in detail in the following paragraphs, was used. The documents to be examined within the scope of the research were obtained from the Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK). In the search tab in the thesis center; The 'all' option was selected for the area to be searched, permission status and thesis type, and 'cultural heritage transfer' was written as the search term. 101 graduate theses, which were determined to be related to the transfer of cultural heritage, were analysed according to the questions specified in the research purpose, and the findings of the research were revealed.

Findings

In this part of the research, the findings obtained as a result of the analysis of the postgraduate theses related to the transfer of cultural heritage are presented. It can be stated that the number of postgraduate theses does not show a balanced and regular distribution by years. Transfer of cultural heritage as a subject in postgraduate theses in Turkey started to be discussed 26 years ago. It can be stated that theses related to the transfer of cultural heritage have been completed in 39 different universities. In the data obtained, it is seen that the average of thesis per university is 2.59 and the most theses were completed in Gazi University with 14 theses. It is seen that 82% of the theses related to the transfer of cultural heritage are master's and 18% are doctoral theses. Qualitative research method was used in 91% (92 theses), mixed research method was used in 6% (6 theses) and quantitative research method was used in 3% (3 theses). It can be said that the transfer of cultural heritage through the teaching of Turkish as a foreign language is the most discussed theme. It has been observed that the theses dealing with this theme have increased due to the refugee problem that emerged after the conflicts in the Middle East and North African countries. Secondly; It has been observed that the transfer of cultural heritage through literary texts (novels, stories, anecdotes, etc.) has been examined. Theses that deal with the transfer of cultural heritage through education are in the third place. When the bibliographies of graduate theses on cultural heritage transfer are examined; It was determined that the researchers benefited from a total of 11,188 sources, 9118 of which were domestic and 2070 were foreign sources. It is seen that researchers mostly refer to domestic and Turkish sources in postgraduate theses.

Results and discussion

It has been understood that the research on the cultural heritage transfer process started in Turkey in the 1990s and is the subject of postgraduate studies with the thesis completed in 1995. In the data of 2022, the number of doctorate and master's theses registered to the Higher Education Council Thesis Center is 618,684. It is seen that 101 postgraduate theses on cultural heritage transfer constitute only 0.016 of total. According to this ratio, it can

be said that the number of postgraduate theses on cultural heritage transfer is insufficient and should be increased. It has been determined that 101 theses examined within the scope of the research are mostly related to the science of 'education'. Cultural heritage transfer through general or field education constitutes the main subject of a total of 90 theses. As a result of the examination, it was seen that the postgraduate theses mainly used domestic sources. It can be suggested to encourage the use of foreign resources to understand the knowledge revealed at the universal level.